

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
Управа за спречавање
прања новца
Број:
Београд, године

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ УПРАВЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА
ЗА 2010. ГОДИНУ

1. УВОД

Управа за спречавање прања новца је финансијско-обавештајна служба Републике Србије (у даљем тексту: ФОС), чије су надлежности дефинисане Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник Републике Србије” бр. 20/09, 72/09, 91/10 – у даљем тексту: Закон). У складу са Законом, Управа обавља финансијско-информационе послове: прикупља податке о трансакцијама и лицима; прикупља информације и документацију од обвезника по Закону и других државних органа, врши аналитичку обраду примљених података, а у случају да у вези са неким лицем или трансакцијом постоји сумња да се ради о прању новца или финансирању тероризма, такве информације прослеђује надлежним државним органима (Пореској управи, Министарству унутрашњих послова, Девизном инспекторату, тужилаштвима, судовима и другим надлежним органима) ради предузимања радњи и мера из њихове надлежности.

Управа обавља и друге послове у вези спречавања прања новца и финансирања тероризма: прати извршавање одредаба Закона, предузима радње и мере из своје надлежности у циљу отклањања неправилности, предлаже министру измене и допуне Закона и друге прописе који уређују спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, учествује у изради индикатора за препознавање основа сумње да се ради о прању новца и финансирања тероризма, даје препоруке и мишљења о примени Закона, планира и спроводу обуку запослених, учествује у међународној сарадњи у области спречавања прања новца и финансирања тероризма.

Управа има и овлашћења да врши инспекцијски надзор над применом Закона код рачуновођа, ревизора, пореских саветника, даваоца јемства, посредника у закључивању кредитних послова и давању зајмова.

2. ПРИКУПЉАЊЕ, АНАЛИЗА И ПРОСЛЕЂИВАЊЕ ПОДАТАКА ДРЖАВНИМ
ОРГАНИМА

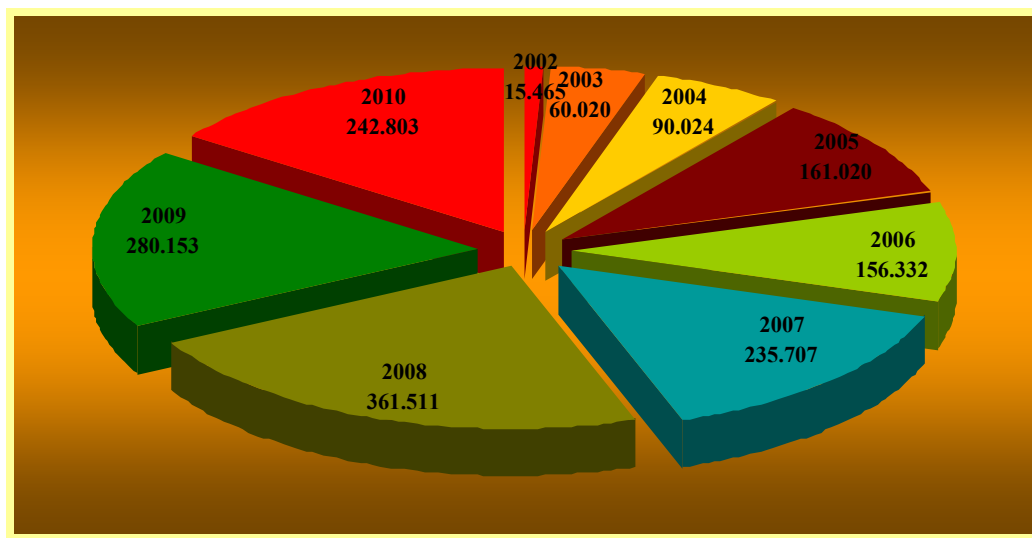
У складу са одредбама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, обвезници су доставили укупно 242.803 извештаја, и то :

- Извештаја о готовинским трансакцијама у износу од 15.000 евра или више - укупно 238.141;
- Извештаја о сумњивим трансакцијама (без обзира на износ) - укупно 4.537;

Статистика прикупљених извештаја по обвезницима показује да је највише извештаја примљено од банака и то 236.706 о готовинским и 4.537 о сумњивим трансакцијама, затим од лизинг компанија и Јавног предузећа ПТТ Србија. Један извештај који обвезници достаљају путем система за евидентирање и обраду трансакција – *TMIS (Transaction Managemnet Information System)* може да садржи и по неколико десетина трансакција.

Укупан број трансакција које је Управа за спречавање прања новца примила у току 2010. године је 365.445 готовинских и сумњивих трансакција. У поређењу са претходном годином, када су обвезници Управи доставили укупно 1.020.888 трансакција, забележен је пад у броју достављених извештаја о трансакцијама за скоро 650 000.

(Слика 1. Укупан број примљених извештаја по годинама)

Ради оцене да ли у вези са неким лицем или трансакцијом постоји сумња да се ради о прању новца или финансирању тероризма, Управа је овлашћена да захтева додатне податке и документацију од обвезника, других државних органа и страних финансијско-обавештајних служби.

Након обраде свих прикупљених података и утврђеног основа сумње, Управа је у 2010. години отворила 72 предмета. Врло сложени и обимни предмети су резултат специфичних аналитичких процедура које Управа примењује у свом раду у циљу откривања свих релевантних чињеница које могу указати на прање новца и финансирање тероризма, те на откривање нових трендова криминалитета. У 2010. години значајно је повећан број размењених података са Министарством унутрашњих послова и Пореском управом будући да Управа има врло активну улогу у достављању података у оквиру финансијских истрага. Такође, у поређењу са 2009. годином, забележено је учесталије прослеђивање података тужилаштву, посебно Тужилаштву за организовани криминал, и судовима. Управа је током 2010. године, од државних органа због сумње на прање новца, примила преко 300 захтева за доставу података.

Управа је у току 2010. године послала 185 захтева за доставу података ФОС страних држава, од којих је највише захтева послато ФОС Аустрије, Мађарске и Хрватске.

Управи је упућено 85 захтева за доставу података од ФОС страних држава, од којих је највише захтева послато од ФОС Грчке, Белгије и Хрватске.

3. УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

3.1. ПРОПИСИ ПРЕДЛОЖЕНИ МИНИСТРУ

Управа за спречавање прања новца је у току 2010. године била веома успешна на плану усклађивања прописа са законодавством Европске уније.

Управа је сачинила нацрт Закона о измена и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који предвиђа низ новина и побољшања у регулисању система за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији. Најзначајнија новина уведена изменама Закона је увођење систем провере електронских трансфера а тиме и умањивање ризика који такви трансфери носе од финансирања тероризма и прања новца, на који начин је испуњена препорука број 7 ФАТФ-а, међународне организације која установљава стандарде када је реч о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Још једна новина се односи на давање овлашћења Управи за вршење инспекцијског надзора над применом Закона. Управа је још добила обавезу и овлашћење да издаје лиценце за обављање послова овлашћеног лица и заменика овлашћеног лица.

Закон о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма је усвојен на седници Народне скупштине одржане 30. новембра 2010. године, објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 91/10 и ступио на снагу 11. децембра 2010. године.

Управа је сачинила и нацрт Правилника о методологији за извршавање послова у складу са Законом, најзначајнији подзаконски акт по Закону. Правилником су прописани критеријуми за сврставање странке у нискоризичну групу за прање новца или финансирање тероризма; услови под којима обвезници за одређене странке нису дужни да Управи пријаве готовинске трансакције у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности; начин вршења унутрашње контроле, чувања и заштите података, вођења евиденција и стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених код обвезника и адвоката; листа држава које не примењују стандарде у области спречавања прања новца и финансирања тероризма; листа држава које примењују стандарде у области спречавања прања новца и финансирања тероризма који су на нивоу стандарда Европске уније или виши и обавезно уношење појединих индикатора у листу индикатора коју састављају обвезник и адвокат.

Министар финансија је донео Правилник о методологији за извршавање послова у складу са Законом („Службени гласници РС“ бр. 7/10), који је почео да се примењује 1. марта 2010. године.

3.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

Управа за спречавање прања новца је, у сарадњи са стручњацима Народне банке Србије и банкарског сектора, израдила Препоруке за пријављивање сумњивих трансакција, познавање и праћење странке и забрану дојављивања. Циљ доношења ових препорука је, пре свега, уједначавање примене Закона од стране обвезника као и покушај да се превазиђу потешкоће и дилеме које са собом носи пријављивање сумњивих трансакција. Управа је, доношењем Препорука, покушала да, нови приступ, заснован на процени ризика од прања новца и финансирања тероризма, који је Закон

увео, а који сам по себи није типичан за наше законодавство, приближи обвезницима и на тај начин им олакша испуњавање свих обавеза које Закон предвиђа.

Управа је активно учествовала у доношењу смерница органа надлежних за надзор над применом Закона, дајући надзорним органима стручну помоћ и сугестије. У току 2010. године, донете су смернице за примену закона од стране Комисије за хартије од вредности, Девизног инспектората, Министарства трговине и услуге и Министарства за телекомуникације и информатичко друштво.

Управа је сачинила листу индикатора за препознавање сумњивих трансакција у вези са финансирањем тероризма, као и показатеље (индикаторе) за препознавање основа сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма за следеће обвезнике: адвокате и адвокатска ортачка друштва, рачуновође, лица која се баве пружањем услуга преноса новца, лица која се баве форфетинг пословима, лица која се баве поштанским саобраћајем, пореске саветнике, даваоце јемства, приређиваче игара на срећу које се организују путем интернета, телефона или на други начин путем телекомуникационих веза, предузећа за ревизију и овлашћене ревизоре.

Индикатори представљају једну врсту путоказа обвезницима, указујући им на околности које могу водити до постојања основа сумње да се ради о лицу које пере новац или финансира тероризам.

Управа је у току 2010. године сачинила 67 мишљења, дајући одговоре на конкретна питања обвезника о примени Закона.

Управа је у скоро свакодневном контакту са обвезницима који јој се обраћају за мишљења и смернице у вези примене прописа који регулишу област спречавања прања новца и финансирања тероризма.

3.3. КООРДИНАЦИЈА АКТИВНОСТИ УЧЕСНИКА У СИСТЕМУ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

Управа обавља административно-техничку подршку за Сталну координациону групу за надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: СКГ), коју је Влада основала 22. априла 2009. године. СКГ чине представници различитих државних органа задужених за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији.

Управа је централни орган у раду СКГ. СКГ је до сада одржала 8 састанака, на којима је донето низ важних одлука у циљу спровођења Акционог плана за спровођене Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма. У оквиру СКГ, формирана је подгрупа за анализу стања у области неформалних начина преноса новца, као и подгрупа за анализу стања у области рада удружења, са циљем да изврше анализу и дају препоруке за побољшање стања у двама областима које су се, према међународним искуствима, показале као веома ризичне за прање новца и за финансирање тероризма.

Управа организује билатералне састанке са другим државним органима, како онима задуженим за гоњење учиниоца кривичних дела прања новца и финансирања тероризма - тужиоцима и полицијским службеницима; тако и са органима надлежним за надзор над применом Закона - Народном банком Србије, Комисијом за хартије од вредности, Девизним инспекторатом и др.

3.4. ПРОЈЕКАТ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Пројекат за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији, вредан 2.265.000 евра, је почео са реализацијом 15. новембра 2010. године.

Пројекат се највећим делом финансира из претприступних фондова Европске уније (2.000.000 евра), делом се финансира из буџета Савета Европе (200.000 евра) и делом су средства обезбеђена у буџету Републике Србије (65.000 евра).

Осим Управе за спречавање прања новца, која је главни корисник овог пројекта, предвиђено да корист од пројекта имају сви актери у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма: Народна банке Србије, Девизни инспекторат, Управа за игре на срећу, Управа царина, Министарство правде, Министарство унутрашњих послова, судови и тужилаштва. Очекивани резултати пројекта су: потпуна усклађеност домаћих прописа са међународним стандардима; повећање свести и подршке јавности напорима у циљу спречавања економског криминала; побољшање рада Управе; побољшање рада полиције и тужилаштва како би откривали, истаживали и кривично гонили учиниоце кривичних дела прања новца и финансирања тероризма, као и унапређење информатичких технологија у Управи.

4. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

4.1. КОМИТЕТ САВЕТА ЕВРОПЕ МАНИВАЛ

У току 2010. године одржана су три редовна пленарна заседања Комитета Манивал Савета Европе (MONEYVAL) и то од 15. до 19. марта, од 27. септембра до 1. октобра и од 7. до 10. децембра 2010. године, на којима је учествовала и делегација Србије. На сваком пленарном заседању Манивала, државе представљају мере и радње које се предузимају у области борбе против прања новца и финансирања тероризма.

Управа је активно учествовала у раду Комитета Манивал. Комитет Манивал, стручни комитет Савета Европе, који ради на принципу узајамних процена система држава чланица, је 9. децембра 2009. године усвојио Извештај о детаљној процени радњи и мера које Република Србија предузима на плану борбе против прања новца и финансирања тероризма. Процена система је вршена у односу на 40 препорука ФАТФ-а, које прописују стандарде у превенцији прања новца и 9 специјалних препорука ФАТФ-а, које се односе на превентивне мере када је реч о финансирању тероризма. Део усвојеног извештаја су и препоруке дате Републици Србији у циљу побољшања и јачања целокупног система у овој области.

На 34. заседању, одржаном у децембру 2010. године, задатак делегације Републике Србије је био да представи напредак у односу на усвојени извештај. Наиме, процедура која је редовна у складу са правилима рада овог комитета је да се годину дана након усвојеног детаљног извештаја расправља о томе шта је у том периоду од учињено како би се систем за борбу против прања новца и финансирања тероризма побољшао.

Након представљања анализе извештаја од стране секретаријата Комитета Манивал, делегација Републике Србије је одговарала на бројна питања, како представника других држава чланица Савета Европе, тако и експерата у области права и финансија.

Комитет Манивал је консензусом усвојио извештај о напретку Републике Србије.

У току 2010. године започета је процена система за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Словачкој, у коју је укључена и Управа за спречавање прања новца преко овлашћеног евалуатора, запосленог у Управи за спречавање прања новца. Наиме, Комитет Манивал сваке године врши обуку евалуатора, а затим и издаје сертификате за евалуаторе, који су обучени и овлашћени да врше процену система других земаља.

4.2. ЕГМОНТ ГРУПА

Управа је члан Егмонт групе од 2003. године, значајног међународног тела које окупља финансијско-обавештајне службе из 116 држава света. У току 2010. године одржана су три заседања Егмонт групе: на Маурицијусу, у Колумбији и у Молдавији.

Представници Управе, као чланови Радне групе за правна питања и Радне групе за оперативна питања имали су активну улогу у усаглашавању и усвајању пословника Радне групе за оперативна питања и предлози наше делегације који су се односили на поступак избора председавајућег Комитета Егмонт групе су прихваћени у целисти у Колумбији.

На пленарном заседању у Молдавији је прихваћена иницијатива Управе да се одржавају састанци земаља одређених региона (европски, азијски, афрички и др), на којима би се размењивала искуства у њиховом раду, а имајући у виду специфичности сваког региона. На тај начин би се постигло да се на пленарним састанцима целе Егмонт групе прецизније идентификују проблеми одређеног региона и унапреди међународна сарадња.

Управа је спонзор ФОС Узбекистана за пријем у чланство у Егмонт групу. Уз помоћ ОЕБС-а, представници Управе су у новембру 2010. године боравили у Узбекистану где је извршена анализа ситуације у циљу пружања логистичке помоћи за пријем у чланство у Егмонт групу.

4.3. РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ФОС ДРЖАВА РЕГИОНА

Четврта редовна регионална конференција шефова ФОС земаља региона је одржана у Крагујевцу, у периоду од 8. до 10. септембра 2010. године. На конференцији су учествовали представници следећих држава: Републике Словеније, Републике Хрватске, Босне и Херцеговине, Републике Македоније, Црне Горе, Републике Албаније и Републике Србије, као и представници Републике Бугарске у својству државе посматрача. На конференцији је закључено да је сарадња и размена информација између држава чланица ове регионалне конференције на нивоу који је знатно изнад нивоа сарадње и размене информација која се захтева међународним стандардима у оквиру Егмонт групе. Још је закључено да ће се посебан акценат у будућности стављати на спречавање финансирања тероризма, те да је константно подизање и јачање свести стручне а посебно шире јавности путем медија о прању новца и финансирању тероризма, утицају тих појава на друштво у целини и нарочито о неопходности успостављања система за борбу против тих појава од круцијалног значаја за ефикасан и несметан рад финансијско – обавештајних служби.

4.4. ЕВРОАЗИЈСКА ГРУПА ЗА БОРБУ ПРОТИВ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

Евроазијска група за борбу против прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: ЕАГ) је регионална организација устројена по моделу организације ФАТФ, чији је основни задатак усклађивање законског и институционалног оквира у државама чланицама са међународним стандардима, што се постиже узајамним евалуацијама, радом на типологијама прања новца и финансирања тероризма и пружањем техничке помоћи. ЕАГ чине Белорусија, Казакстан, Кина, Киргистан, Русија, Индија, Таџикистан и Узбекистан као државе чланице, као и више од шеснаест држава посматрача којима се сада придружила и Србија – Француска, Немачка, Италија, Велика Британија, Сједињене Америчке Државе, Јапан, Индија, и тако даље. Међу посматрачима је и петнаест регионалних и међународних организација, попут Манивала, ФАТФ-а, ММФ-а, Светске банке, Бироа УН за борбу против дроге и криминала, Интерпола, Европске банке за обнову и развој, Заједнице независних држава, Азијске развојне банке, Азијско-пацифичке групе за борбу против прања новца.

Влада је закључком 05 Број: 337-8511/2009 од 24. децембра 2009. године овластила директора Управе да предузме све радње потребне за приступање Републике Србије овој међународној организацији.

На 12. заседању ЕАГ одржаном је у Алматију, Казакстан, у периоду од 31. маја до 3. јуна 2010. године Република Србија је стекла својство државе посматрача у овој важној међународној организацији.

Статусом посматрача у Евроазијској групи Србија је потврдила своју посвећеност међународној сарадњи у најширим оквирима, и добила могућност да у будућности пружи саветодавну и логистичку помоћ Узбекистану за пријем у Егмонт групу, међународно удружење финансијско-обавештајних служби.

Представници Управе су учествовали на 13. заседању ЕАГ, одржаном у Москви, у периоду од 13. до 16. децембра 2010. године. На 13. заседању ЕАГ остварен је значајан контакт са представницима финансијско – обавештајне службе Народне Републике Кине, која није члан Егмонт групе, а са којом би требало остваривати интензивнију сарадњу због значајног броја кинеских емиграната који живе у Србији. Управа је покренула поступак за потписивање споразума о сарадњи са финансијско – обавештајном службом Народне Републике Кине.

4.5. СПОРАЗУМИ О САРАДЊИ

Управа је до сада потписала споразуме о сарадњи са двадесетшест (26) финансијско-обавештајних служби, укључујући ФОС већине држава региона.

Серија успешно потписаних споразума у 2009. години са ФОС Руске Федерације, Сједињених Америчких Држава и Уједињених Арапских Емирата је настављена и у току 2010. године. Наиме, Управа је потписала споразуме са сарадњи са ФОС Литваније, Канаде, Мексика, Арубе, Холандије, Бермуда, Молдавије, Израела и Кипра.

На овај начин, Управа је потписала споразуме о сарадњи и размени информација са свим ФОС европских држава којима је потписан споразум о сарадњи услов за размену финансијско – обавештајних података.

5. УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У УПРАВИ

Софтверско решење које је почетком 2010. године почело да се примењује у Управи значајно је унапредило рад администрације Управе, подигло ефикасност, продуктивност и омогућило бољу организацију посла. Апликација се базира на принципима система за управљање документима (*DMS -Document Management Systems*), што обухвата могућности складиштења, верзионисања, покретања радног тока докумената, дефинисање и одржавање мета података, претраживање по мета подацима и по документима (*Full Text Search*).

Систем пружа већу ефикасност у размени и приступу документима, бољи преглед статуса обраде неког предмета, имплементацију формализованих токова докумената и пословних процедура, као и сигурност и контролу приступа садржајима са аспекта дефинисаних овлашћења корисника.

Апликација такође омогућава аутоматско обавештавања корисника као одговор на одређене акције у систему (покретање радног тока документа, прелазак предмета у одређени статус и сл.).

Систем за управљање документима и предметима је у основи *Document i Case management*. Систем представља скуп рачунарских програма који се користе за складиштење електронских докумената и скенираних папирних докумената, као и за праћење докумената (предмета) кроз њихов животни циклус.

Увођењем система за управљање документима и предметима остварена је:

- Аутоматизација пословних процеса
- Управљање животним циклусом докумената
- Унапређење сарадње корисника
- Контрола приступа документима
- Лако претраживање докумената и њиховог садржаја - без обзира да ли су креирани ћириличним или латиничним писмом
- Контрола креирања, складиштења и дистрибуције свих врста пословне документације (предмета)
- Добијање статистичких података – на основу свих параметара система (по предметима, документима, државним органима, обвезницима...)

Функционалности система обухватају:

- Креирање предмета и докумената
- Унос докумената у електронском облику директно у систем или унос докумената скенирањем папирних докумената
- Категоризацију докумената и предмета; статистика докумената
- Верзионирање
- Закључавање/откључавање докумената
- Спајање и раздвајање предмета
- Претраживање докумената и по садржају и по атрибутима докумената
- Управљање радним током докумената
- Праћење докумената (предмета) и увид у њихово тренутно стање обраде
- Сарадња корисника помоћу електронске поште, форума, дискусија
- Организовање корисника преко корисничких група и улога
- Евиденција извршених акција корисника
- Безбедност и заштита на нивоу документа и предмета
- Контрола права приступа
- Процедура за прављење редовних резервних копија
- Могућност складиштења фајлова програма за визуелизацију података „12"

6. СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ

Управа за спречавање прања новца активно ради не само на унапређењу сопствених капацитета и могућности већ и на јачању и развоју целокупног система Републике Србије за спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Управа веома велику пажњу посвећује обуци, с обзиром на то да се токови прљавог новца веома непредвидиви, па се и типологије и трендови прања новца стално мењају и развијају. Самим тим, и потреба за стручним усавршавањем и оспособљавањем свих учесника у спречавању и откривању прања новца и финансирања тероризма је наглашена.

6.1. СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У УПРАВИ

У току 2010. године запослени у Управи су обучавани кроз многе семинаре, радионице и обуке:

Генерални Директорат за проширење Европске Уније при Европској Комисији у склопу инструмената за пружање техничке помоћи ТАИЕХ, у сарадњи са финансијско обавештајном службом Холандије је, у периоду од 13.01.2010. до 16.01.2010. године, организовао студијску посету за представнике Управе за спречавање прања новца Републике Србије, са темом „Улога финансијско обавештајне службе у борби против финансирања тероризма“;

Генерални Директорат за проширење Европске Уније при Европској Комисији у склопу инструмената за пружање техничке помоћи ТАИЕХ, у сарадњи са European Public Law Center (EPLC) је, у периоду од 25.01.2010. до 26.01.2010. године, организовао Семинар за представнике земаља Западног Балкана и Турске, са темом „Борба против организованог криминала – инструменти и пракса држава чланица Европске Уније“;

Семинар у организацији Управе царина, одржан од 23. до 25. фебруара 2010. године;

Семинар у организацији Управе за игре на срећу одржан 15. марта 2010. године;

Семинар у организацији Канцеларије за европске интеграције на тему: стручна и правно техничка редактура правних аката Европске уније, одржан у априлу 2010. године;

У оквиру пројекта Мрежа обука у области сузбијања организованог криминала (Organized Crime Training Network – OCTN), који се на регионалном нивоу спроводи од 2005. године, у периоду од 25. до 27. 05.2010. године одржан је Семинар о развоју програмске политике на тему „Рад полиције вођен обавештајним подацима“;

Семинар о илегалним миграцијама, Београд, одржан од 28. до 30. априла 2010. године;

Обука на тему: Варшавска конвенција, одржана 16. и 17. јуна у Стразбуру;

Семинар на тему: улога ревизора у борби против прања новца и финансирања тероризма, одржана 28. и 29. јуна у Загребу;

Обука евалуатора у организацији Савета Европе, одржана у периоду 12. до 16. јула у Андори;

Семинар на тему: Комплајенс функција у банкама, у организацији ОЕБС у Београду, од 3. до 5. септембра 2010. године;

Обука аналитичара за рад у И2 програму, одржана у септембру 2010. године у Београду;

Семинар на тему спречавање финансирања тероризма одржан 3. новембар 2010. године у организацији Удружења банака Србије

Међународна радионица финансијско - обавештајних служби и тужиоца у борби против прања новца и одузимања имовине стечене криминалом, одржане у октобру 2010. године у Сиракузи;

Семинар за израду типологија о праћењу токова новца преко Интернета, нарочито новца који потиче из криминалне активности у организацији Савета Европе и ЕАГ, одржан у Москви, од 9. до 12. новембра 2010. године.

Семинар – радионица на тему „Принципи тактичке анализе“ (Tactical Analysis Training Workshop), одржан у организацији Светске банке, у периоду од 6. до 8. децембра 2010. године, у Паризу, Француска.

У Управи постоји пракса редовног одржавања интерних обука. Наиме, једном недељно, у Управи се организују предавања на којима учествују запослени Управе који су стручњаци у некој уској области, или су, пак, стекли нова знања на неком од семинара на којима су били. Кроз разговор и активно учешће свих у Управи, размењују се и преносе знања и искуства.

6.2. СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ ОБВЕЗНИКА И НАДЗОРНИХ ОРГАНА

Управа је у току 2010. године активно учествовала у обуци како обвезника, тако и надзорних органа.

У сарадњи са УСАИД, организовано је преко 20 семинара у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу. Циљ одржавања ових семинара је да се обвезницима приближе законске обавезе. Организовани су семинари за рачуновође, ревзоре, посреднике у продаји непокретности, осигуравајућа друштва, овлашћена лица банака. На семинарима је обучено преко 700 ученика, задужених за примену Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

Такође је организована обука за надзорне органе: Сектор за надзор осигурања, Министарство трговине и услуга и Пореску управу.

И на крају, обука новинара и студената Правног факултета је организована у циљу подизања свести јавности о опасности економског криминала и значају превентивних мера, које за циљ имају укидање повољних услова за прање новца.

У фебруару 2010. године, у сарадњи са Удружењем банака Србије, организован је састанак са представницима свих банака. Тема састанка је била пружање повратне информације овлашћеним лицима банака кроз представљање података о броју обавештења која је Управа добија од обвезника, представљање резултата до којих су та обавештења довела, као давање информације о техникама и трендовима у прању новца и финансирању тероризма. На састанку се говорило и о недоумицама у примени конкретних одредаба Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

У сарадњи са ОЕБС, у организацији ОЕБС у Београду, од периода од 3. до 5. септембра 2010. године одржан је семинар на тему: Комплајенс функција у банкама.

У сарадњи са Удружењем банака Србије, на Палићу је у априлу 2010. године, одржан семинар за овлашћена лица. На том семинару су овлашћена лица банака била у могућности да постављају питања у вези примене Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма запосленима у Управи.

7. ТИПОЛОГИЈЕ И ТРЕНДОВИ У ПРАЊУ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

7.1. БАНКАРСКИ СЕКТОР

- Убацивање новца у легалне токове на рачун привредних субјеката или других лица која нису у директној власничкој или пословној вези са тим субјектом.
- Подизање готовог новца са рачуна привредних субјеката у циљу откупа пољопривредних производа (воће, поврће, стока, лековито биље) и секундарних сировина.
- Више физичких лица отвара рачуне у више банака. Новац се трансферише по основу извршених услуга а по свим рачунима је овлашћено једно физичко лице које подиже новац.
- Подизање кредита код банака при чему месечна рата далеко превазилази месечна примања клијента.
- Клијенти су једва пунолетни а већ поседују „успешна“ предузећа са значајним прометом и бројем запослених.
- Уплате на рачуне физичких лица по основу извршених налога за које је тешко доказати да ли су извршене.
- Уплата на рачуне или са рачуна одређених привредних субјеката са OFF SHORE дестинација по основу промета роба и услуга са увећаним или умањеним фактурама.
- Кредити које подижу правна и физичка лица са 100% депозита.
- Уплате на нерезидентне рачуне физичких и правних лица у земљи и иностранству.
- Пласмани кредитних средстава преко легалних и финансијски солвентних фирми.

7.2. НЕПОКРЕТНОСТИ

- Улагања готовине у непокретности преко посредника.
- Улагање кредитних средстава у непокретности преко посредничких фирми.
- Улагања нерезидената, правних и физичких лица у непокретности.
- Куповина непокретности на имена ближих и даљих сродника и пријатеља.

7.3. ТРЖИШТЕ КАПИТАЛА

- Полагање новца непознатог порекла на наменске рачуне за куповину хартија од вредности (у даљем тексту: ХОВ).
- Прекњижавање ХОВ у виду поклона од стране малих акционара у корист својих руководиоца где постоји сумња да се акционари исплаћују готовим новцем.
- Прекњижавање ХОВ у виду поклона у случајевима где се поклањају ХОВ несродним лицима или правним лицима.
- Трговање са ХОВ преко кастоди рачуна за које је тешко идентификовати стварног клијента, а поготово се то односи на клијенте који се «крију» иза иностраних кастоди банака и рачуна.
- Симуловано подизање цене акција од стране кастоди купаца које се одвија без трговања (куповине) у намери да се увећа цена акције како би се на тај начин унео капитал сумњивог порекла.
- Преузимање предузећа (акционарских друштава) – понуде за куповину акција од стране тек регистрованих предузећа или предузећа која немају финансијску снагу.

- Унос акција као оснивачки улог у правима у ново регистрованом правном лицу и потом брза продаја удела (акција) правним или физичким лицима за које постоји сумња да се баве незаконитим пословним активностима.

7.4. ЛИЗИНГ

- Плаћање обавеза из уговора о лизингу од стране трећих лица (правних и физичких) уместо стварног корисника предмета лизинга а која нису идентификована од стране давалаца лизинга (лизинг компанија).

- Уступање предмета лизинга трећим лицима (правним и физичким) од стране корисника предмета лизинга иако за то нема оправдања (разлога).

- Уступање предмета лизинга трећим лицима (правним и физичким) од стране корисника предмета лизинга услед насталог дуга (дужничко поверилачки послови) за који се сумња да има фиктивни карактер.

- Клијент (корисник предмета лизинга) даје високо учешће по уговору о лизингу, а затим уступа предмет лизинга трећем лицу које га привремено отплаћује и које није наведено као јемац у уговору о лизингу.

7.5. ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ

- Уплата високих премија осигурања, једнократних или рата од стране физичких лица која немају стално запослење и за које се сумња да се баве незаконитим пословним активностима.

- Купац полисе – осигураник као корисника у полиси наводи несродно физичко лице.

- Исплата полисе (накнада, штета, истек) се упућује на треће лице (физичко или правно).

7.6. ПРОГНОЗЕ И ТЕНДЕНЦИЈЕ ЗА 2011. ГОДИНУ

На основу показатеља из претходних година може се очекивати да ће наставити са улагањем на рачуне привредних субјеката путем позајмица посебно ако се узме у обзир укупна привредна ситуација у земљи.

Подизање готовог новца са рачуна има тенденцију смањења у 2010. години и треба очекивати да се тај тренд пада даље настави из разлога што је појачана контрола подизања готовине код банака и код надлежних државних органа, а посебан утицај има текућа неликвидност у привреди.

Кредитирање у привреди је условљено способношћу привредних субјеката да се ти кредити и враћају, а то подразумева ликвидност која показује све већи тренд раста. Код кредитирања физичких лица може се очекивати да ће тренд бити мало успорен али то је небитно јер је новац који је ван легалних токова веома тражен и потребан легалном сектору.

Фактори прикривања су основни постулати код прања новца па се не очекује смањење нити успоравање у том делу. Стална је тежња власника нелегалног новца да траже нове начине и методе да убаце тај новац у легалне токове тако да се очекује доста, са аспекта рационалног пословања, непотребних трансфера а све у сврху прикривања порекла тог новца и његовог што успешнијег мешања са легалним новцем и његове потпуне интеграције у легалне токове.

Пословање преко офшор дестинација ће и даље бити актуелно и може се очекивати његов раст из разлога што је поред одређених пореских олакшица оваквим начином веома

лако путем увећаних или смањених фактура избацити средства из легалних токова или убацити у легалне токове средства која су стечена на нелегалан начин.

Улагања на рачуне нерезидената у земљи и иностранству реално ће се наставити у несмањеном обиму из разлога што је либерализацијом платног промета једна од предности кад је у питању кретање новца а са друге стране веома је битно за власнике нелегалног новца ако знају да се његово порекло тешко проверава а за поједине дестинације се не може уопште проверити.

Улагања у непокретности има тенденцију пада у последње 2-3 године па се за 2011. годину може очекивати стагнација или минимални раст. Ризик од улагања готовине директно у куповину непокретности се доста смањило доношењем измена Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма којим је регулисано да се готовински не може извршити ни једно плаћање у износу већем од 15.000. ЕУР.

Што се тиче покушаја прања новца преко ХОВ, може се закључити на основу дате типологије из 2010.године да ће се сличан тренд наставити и у 2011. години, са посебним акцентом да се сумње могу фокусирати на послове везано за преузимање акционарских друштава и на уносе акција ради оснивања нових предузећа у смислу формирања удела која се касније продају и то углавном по далеко већим ценама купцима за које може постојати сумња у порекло стицања капитала. Уз то се и вешто избегава транспарентност тржишта, тачније избегава се регуларност трговања акцијама на организованом тржишту (берзанском и ванберзанском). Тренд преноса ХОВ путем поклона од стране малих акционара својим руководиоцима или трећим лицима ће опадати јер је та врста „преузимања“ углавном завршена. Поклони акција између несродних лица су и даље вероватно могући и реални где нема финансијских трансакција у платном промету и ту се отвара простор за сумњу (поравнање дугова, пренос по основу залог код банака, фиктивни преноси у циљу прања новца путем готовинских исплата у корист поклонодаваца хов).

Сектор осигурања је грана финансијске индустрије која се нагло развија и вероватно ће у будућности са развојем нових производа и понуда евентуално „привлачити“ прљав новац. Углавном се продају полисе животног осигурања на дужи временски период и са годишњом уплатном премијом у просеку испод 1.000 ЕУР. Заступљеност једнократно уплаћених полиса није велика. Са таквом структуром издатих полиса може се закључити да перачи новца немају велики интерес да полажу новац преко куповине полиса и тако га дуго „развлаче“ годинама. И даље ће се сумња сводити на „спорне идентификације“ клијената (незапослена лица, сумњива делатност, прикривеност извора средстава за веће уплате премија) и за полисе код којих се разликују осигураници у односу на несродне кориснике, или ће уплате премија долазити од трећих лица. Посебну пажњу треба обратити да ли ће доћи до развоја инвестиционих производа која постају врло интересантна перачима новца. Ту се пре свега мисли да се животне полисе могу искористити као стимулативна штедња или као за добијање кредита.

Тржиште лизинга је имало у претходним годинама динамичан раст али је у 2010. години забележен тренд пада. Са растом искуства у лизинг компанијама се искристалисала и слика реалних могућности задужења привреде и физичких лица. Уочене су варијанте превара и злоупотребе везано за коришћења предмета лизинга од стране корисника. Процене су да ће власници нелегалног новца, са развојем тржишт лизинга, убудуће све више користити посреднике који ће служити за проток нелегалног новца коме ће се на тај начин давати привидан легалитет.

8. ПЛАНОВИ И ИДЕЈЕ

Најновијим именама Закона Управа је добила нове надлежности које се огледају у овлашћењу да непосредно контролише примену Закона код одређених категорија

обвезника из Закона: рачуновође, ревизори, порески саветници и др. Из тог разлога, покренут је поступак за измену Одлуке о одређивању максималног броја запослених у републичкој администрацији, као и измена систематизације радних места у Управи и формирање новог одељења за непосредну контролу и запошљавање још најмање 15 државних службеника.

Постојећи радни простор је неадекватан, како у погледу величине канцеларија, тако и у погледу њихове функционалности. Управа поседује изузетно поверљиве базе финансијско-обавештајних података које се чувају на посебним, веома скупом серверу. Због тога је од изузетне важности да се и сам сервер чува у за то посебно безбедоносно адекватној просторији. План и намера Управе је да повећа смештајне капацитете, тако и побољша услове за рад запослених у Управи.

Још један план, чије остварење је условљено испуњењем претходних планова је образовање тренинг центра у Управи, који би био од користи не само за запослене у Управи, већ и за све учеснике у систему за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Постоји велика опасност од одлива квалитетних државних службеника из Управе. Наиме, спречавање прања новца је област коју се стално надограђује и мења (јер се и типологије и трендови у прању новца константно развијају), па за стручњацима у овој области постоји веома велика потражња, пре свега у банкарском сектору. У Управи раде високо квалитетни и квалификовани државни службеници, који се континуирано усавршавају кроз специјалистичке курсеве, семинаре и радионице. Из наведених разлога, Управа константно ради на изналажењу неког вида награђивања за запослене у Управи, које би дало вишеструко позитивне резултате. Пре свега, спречило би одлив радне снаге из Управе, а затим би и привукло запошљавање стручњака из разних области које су означене као „ризичне“ за прање новца-стручњаци у области трговине хартијама од вредности, рачуновође, ревизори и сл. На тај начин би функционисање превентивног дела система за спречавање прања новца било ефикасније, што би, у крајњој линији, допринело до унапређења целокупног система за борбу против организованог криминала.